

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Prima in Qvadragesima.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

Æt. 14.
Num. 17.

hic Æolus, emissos carcere ventos, turbines sedauit, & serenitatem superinduxit Pharaon, primus Ecclesie persecutor, in Rubro mari sepultus est. Terra dehiscens primos Schismaticos Core, Dathan, & Abiron viuos ad inferni barathrum transmisit: Iudæi mille calamitatibus, ubique terrarum circumuallati, omnium ludibrio & fannis sunt expositi. omnes illos Imperatores Romanos, Christi a norum carnifices: omnes quoque illos Ecclesie inimicos, inaudita & calamitosa morte ultor Deus puniuit. Nero namque sibi ipsi tor tor fuit, Decius à Gothis superatus, & castris exutus, misere in vndis suffocatus est: Traianum paralysis ad mortem vsque ex cruciauit. Maximinus graui oculorum dolore oppressus, sibi ipsi sperans succurrere, mortem potius accersuit: Valerianus à Rege Persarum in captiuitatem ductus ephippiarii munus exercuit, stapedem tenens barbaro Rege equum conscendente. O vindictam diuinam! o meritas punitiones! Iulianus quoque, vt D. Greg. Nazianz. tradit, miraculoso ictu lancea e medio sublatus, sepultura caruit Valens Arianorum partes fouens, Atianus & ipse viuus, teste Rufin. conflagrauit. Hæc sc. pœna fuit eorum, qui hæreticos & hæreses fouerunt.

Grat. 2. in
Iulian.

Lib. 11.

Athanas.
orat. cont.
Arian. Ru-
fin. lib. 20.
hist.

Colchæus
in vita Lu-
theri.

Bolsetus in
suis vita.

Videamus modo tragicum finem & lugubrem catastrophem Hæresiarcharum. Arius dysenteria vexatus, & internis cruciatus torminibus, in latrinis animam emisit, vt D. Athanasius & Rufinus testantur. Manichæo viuo Rex Persarum, vt Epiphanius hæresi LXVI. scribit, pellem detraxit. Nestorii impiam linguam vermes blasphemie vindices corro dentes, mori coegerunt. At suauius multo Lutherus vitam finit. bene namque potus, & eibus distentus, absque villo externo pietatis signo, cubitum secedens, apud inferos pernoctauit. Zuing. Cochæo teste, agmen aduers. Catholicos ducens, armatus in acie interfectus est. Carolstadius, Ministrorum Basiliensium relatione à diabolo suffocatus interiit. At non tu omnium scelestissime Caluine, infelici & pœne tragico exitu vitam finisti? à vermibus sextipedibus, velut Herodes, velut Antiochus, & velut Maximinus fuit consumptus: quin & inuocatis demonibus, feribundus & desperans miserabili catastropha animam emisit.

Discite igitur iustitiam moniti & non tem-
nere diuos. Hac ratione turbines isti quiue-
runt, hoc modo mare pacatum, & facta est
tranquillitas magna, pax quidem reddita Ec-
clesie, quies fidelibus, & nauiculæ securitas.

Tu vero Deus æterne, qui ventis & mari imperas, verus protector & defensor Ecclesie, animarum nostrarum zelator, qui post tempestatem, tranquillum: post imbres, serenitatem superinducis: quique non permittis continuo terram diluuiio regi, nec semper in cœlis tonas, aut tempestatem continuam cies: defende obsecro, Ecclesiam tuam, concede pacem, hæreses omnes exingue, & turbines hos, qui tēpestates procreare gestiunt, longe dispelle. Ante omnia autem o Pater æterne, & omnipotens, miseris nostras animas, quæ in huius carnis passionibus non secus ac nauis in medio Oceano, fluctuant, conferua: tu eas dirige, tu earum gubernator sis, tu cynosura, tu eis omnia, quæ ubi ventus cessauerit, & tranquillitas magna facta fuerit, fidele tibi & nunquam deficiens hic in terris obsequium, & sempiternum in cœlo præstabunt. Amen.

DOMINICA PRIMA IN
QVADRAGESIMA.

Partitio.

- I. *Quis tentator hostis?*
- II. *Quedam desertum tentatoris?*
- III. *Quod desertum tentati?*
- IV. *De Duellibus ipsis, trinog. duello.*
- V. *Cur trima fuerit tentatio?*

Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo. Matth. 4.

FIGVRA.

IVCVNDVM sanè spectaculum fuit, Au-
ditores, pusillum illum adolescentem Da-
uid, in campis Iudæe, exigua armatum fun-
da, aduersus magnum illum Goliadam Prin-
cipem Iherosolymitanum, qui quadraginta diebus
agminibus Israel exprobrauerat, proceden-
tem videre iucundum quoque fuit, vnico fun-
dæ ictu in fronte, illam molem carneam co-
cidentem, honore simul & vita priuatam, in-
tueti.

veri. At longe iucundius spectaculum est, hodierna die in desertis Palæstinæ paruum & humilem Iesum, sola humanitatis nostræ funda armatum, aduersus magnum illum Satanam, Principem tenebrarum, qui toti mundo iam à quinque annorum millibus & amplius exprobrauerat, procidetem videre, & vnico ictu lapidis ita illum prosternentem, vt in monte Caluariatæ tadem sit emoriturus. Non potuit Dauid regalibus exuuiis, quas Saul offerebat, indutus, ad certamen procedere, verum in habitu pastoritio in arenam descendit: Christus quoq; noster regalibus diuinitatis suæ vestimentis indutus, in certamen descendere nequiuit: opus scilicet erat, vt in habitu viatoris veniret, & humanam naturam assumeret. Hac eum forma, & schemate hodie contempleri, Auditores: hoc habitu indutus pugnat, hoc in habitu victoriam consequitur, quam vobis hodierna oratione describam: prius tamen gloriosam eius matrem & Virginem Mariam salutemus: & genu flexo dicamus.

A V E M A R I A.

I. Merito nonnulli mea quidem sententia, de natura conuesti sunt, quod cum sese vt matrem charissimam erga cætera animalia exhibeat, erga solos homines nouercam sese declaret. Si enim attentius consideremus, quæ ratione in hunc mundum ingrediamur, quomodo in eo degamus, & hinc abeamus, mille nobis lacrymarum occasiones, amplifimaque miseræ nostræ conditionis deplorandæ materia suppeditabitur. Plorantes nascimur, in laboribus viuimus, & cum dolore lamentisque hinc emigramus. Mox enim in auras atque vitales nos natura producit, duplici carceri includit: animam quidem corpori, & mundo corpus: è quo nunquam nisi ipsa morte liberandi sumus. Huiusce rei egregiam nobis Exodus figuram ostendit. Vix enim Moyses natus erat, & ecce in fiscella scirpea expositus, in profluentem deiciitur, vt quocūque vnda detulerit, eodem appellat: quo quid aliud, ò homo, declaratur, nisi te vix natum, statim mundi hisce fluctibus expositum, ludibrio fortunæ agitari.

Hinc factum est, vt Democritus confiderata mundi vanitate & infania, semper riserit, subfannans, & exsibilans eos qui mundi se voluptatibus oblectarent: Heraclitus vero miseris calamitatibusque humanis ob oculos positis semper plorauerit. Quin etiam Iob, hæc considerans attentius, plenus dolore & gemens, lamentatur, exclamans: *Quare de vulua eduxisti me? qui vtiinā consumptus essem, ne oculus me videret, fuissim quasi non essem de viro translatus ad tumulum.* Petiit de ac si diceret, Cur ò Deus æterne me è ventre matris eduxisti? quare mihi vitam cōcessisti? quare me lumen solis fecisti intueri, vt tot malorum calamitatumq; hæres fierem? exspirasse satius fuisset, & natali mortē coniunxisse. Ne quid nimis ò Iob, nolim tantum doloribus indulgere, fidem habes, quæ ethnici fuere destituti, quæ magnam mercedem æquo animo aduersa sustinentibus promittit.

Diuinus ille Plato de mortali hac vita agens, & post eum M. Tullius, dicere solent: *Non solum nobis nati sumus, sed ortus nostri partem patria, partem parentes, partem sibi amici vendicant.* Egregiam & vere auream sententiam! at vestra liceat mihi venia verba hæc conuertere, & Christiano more dicere: *Non solum nobis nati sumus, sed vita nostra partem caro, partem mundus, partem sibi diabolus vendicat.* Mundus enim diuitiis nos suis fascinat & eludit, caro deliciis voluptatibusque illaqueat & inescat: diabolus technis & fraudibus decipit & irretit. Mundus se vult diligi, caro foueri, diabolus porro adorari.

Considerate naturam hanc rerum, Auditores. An non terra, in medio mundi, velut sphaera quædam pendula, à tribus elementis, veluti tribus inimicis circumuallatur, qui eam impetant, diuexent, & perpetuo oppugnent. Ignis suis eam ardoribus adurit, aer vaporibus corrumpit, aqua vero vndis submergere satagit. Imaginem hæc gerit vitæ nostræ, qui inter tres se inimicos fortissimos collocata est, carnem nimirum, mundum, & Satanam, qui perpetuo cum ea, inuadendo, oppugnando, diuexandoq; decertant: mundus quidē opib. & concupiscentia, caro deliciis, diabolus v. ambitione instructus. Atq; in hūc sensū loquitur S. Hier. *Inde me persequitur*

Duo Philosophi, alter perpetuo ridiculos, alter plorabat, alter plorabat. Iob deplorat calamitates huius vitæ.

Apophtibi Platonis & Ciceronis. Cic. lib. 1. Offic.

Insignis conceptus. Terra in medio trium elementorum quæ eam semper impetunt, vitā hanc no-gnat. Epist. ad Helioid.

*luxuria, inde auaritia conatur irrumperè, inde uenter mea uult mihi pro Deo esse, prosequitur me inquam hostis, cui nomina mille, mille nocendi artes. Hæc sunt bella, hæc certamina, hæc prælia, hæc duëlla, quæ nobis in bodierni diei campo representantur: Ecce enim apud Marthæum, *Ductus est Iesus à spiritu in desertum, ut tentaretur à diabolo.* Primum autem uobis certaminis locum & arenâ depingam, deinde pugiles qui in eo decertaturi sunt. Audite igitur & uerba belli signum auribus insonet:*

II.
Mundus
instar de-
serti est.
Cant. 8.

Ductus est Iesus à spiritu in desertum. Desertum hoc ad pugnam delectum, nobis mundum representat: ita hunc namque Angeli in Canticis nuncuparunt, dicentes, *Qua est ista, qua ascendit de deserto delicias affluens.* Vere namque desertum appellatur, in quo præter ventos tentationum, tempestates persecutionum, & procellas concupiscentiarum nihil auditur, desertum inquam, in quo nihil aliud quam montes, Athos, Taurus, & Caucasos est conspiciere: desertum in quo exsurgunt rupes pertinaciæ, cedri ambitionis, monstraque omnium peccatorum gignuntur. Hoc est illud desertum, quod naturæ humanæ in punitionem peccati consignatum est, de quo dicitur, *Maledicta terra in opere tuo spinas & tribulos germinabit tibi.* Dicere uolebat Deus, Dic mihi, Adam, unde in hoc peccatum prolapsus sis? tantane tua fuit audacia, ut aduersus me insurgeres, qui tantis te beneficiis cumulaueram, inque paradiso voluptatis collocaueram: sed Eheu, felicitatem tuam infelix non agnouisti: uade igitur nunc in desertum sed maledictam illam terram, quæ spinas & tribulos tibi germinabit, in ea uitæ tuæ tempus trās-igito, nec ipse modo, sed & omnis tua posteritas, & longa filiorum series. Mundus quoque est desertum illud Gelboe, cui Dauid, accepto tristi illo nuntio de morte Saul, totiusque roboris exercitus Israel, qui in montibus Gelboe ceciderant, maledixit, dicens: *Montes Gelboe, nec ros nec pluuia descendans super uos: quod in uobis uirorum fortium sanguis tam copiosè effusus sit: cælum uobis pluuiam & rorem denegat: tempestatibus autem & fulminibus perpetuis obnoxii ma-*

Gen. 8.

Mundus
in montibus
Gelboe
comparatur

nete, in quibus tam cruentum prælium commissum est. An nõ potiori iure hæc in te maledictio quadrabit, ò munde? quam non tibi Dauid, sed Deus imprecatur, dicens: *Maledicta terra in opere tuo.* Tu itaque es desertum illud Gelboe, in quo rotæ cædes, tot inuasiones, tot homicidia perpetrata sunt: noster Saul in eo cecidit, Adam in eo periit atque adeo omnis in eo posteritatis eius exercitus periculum incurrit: duodecim Apostoli in eo sunt interfecti, XXXIII. Põtifices Romani interempti, atque infinita hominum millia martyrio è medio sublata: quin & ipse Christus Iesus, filius Dei unigenitus, mortis hic periculũ incurrit. Maledicti igitur montes Gelboe, super quos occisi sunt fortissimi Israel: maledictus mundus, & in æternum maledictus: perpetuis dignum castigationibus desertum, quod theatrum fuit, in quo tam immanes tragædiæ sunt exhibitæ.

An non uideret, Auditores, mundus hic optime cũ deserto illo Caluariæ monte posse comparari? nam quemadmodum ille fortidus fuit, suppliciiis sceleratorum destinatus, sentina quodam modo putoris, mephitim circumquaque exhalans, crucibus, patibulis, ossibusque mortuorum oppletus: ita plane & mundus. An non ipse, Caluariæ locus est, suppliciiis Adami omniumque eius posterorum ab æterna iustitia destinatus. Quid enim aliud hic sentimus præter putorem intolerabilem, fetorem abominabilem, & terram exhalationem? quid aliud hic uidere est quam mortuos, enecatos, torros & suspensos. Hic igitur uere ille mons Caluariæ est, in quo Iesus Christus crucifixus, in quo crux eius erecta fuit, & in quo tandem exspirauit? an non enim in mundo mortuus est?

Meminit Lucas deserti cuiusdam, quod haud procul à Iericho distabat, in quo *homo quidam descendens ab Ierusalem in Iericho incidit in latrones, qui despoliauerunt eum, & deserto plagis impositis eo semiuino relicto abierunt.* Audistis historiæ seriem: an non statim, etiam tunc me tacente mundum hic designatum creditis? Eheu! Adam homo ille fuit qui ab Ierusalem in Iericho descendit, à gratia in peccatũ: qui in deserto mundi huius omnibus gratiarũ donis beneficiisque quæ à Deo acceperat, fuit exutus:

Mundus
est Calu-
ariæ mons
Mat. 27.

Luc. 10.
Mundus
similis est
deserto
Iericho.

erutus: ac misere à latronibus, peccatis scilicet & diabolis sauciatus. Mundus hic, Auditor, hocce desertum est, in quo Philistæi, i. e. diaboli, plus quam quinq; annorum millibus grassati, omnes dispoliabant, misellas animas ad digladiandum inuitantes: donec tandem noster Dauid cum iis præliaturus descendit. O infelix desertum, in quo à primo natiuitatis exordio includimur, & in quo totum vitæ cursum, non secus atq; erimicolæ, transigimus: desertum in quo nihil nisi pugne videntur, præter consuetam illam tentatione, *Mitte te deorsum* pro ambitiosis, & *Hac omnia tibi dabo* pro auaris, audire est. Desertum denique monomachiis & certaminibus nobile ac fuso rubens sanguine, vbi caro aduersus spiritum, peccatum contra gratiam, fides contra hæresim digladiatur. An non auditis Caluinistam Catholico obiectentem verbis Satanæ, *Si filius Dei es*, O Catholice, si tua vera est Religio, si legitima penes te Ecclesia, *dic ut lapides isti panes fiant*, declara miraculis, demonstra ad oculos, quana ratione panis in corp. Christi transubstantietur. *Vade Satana*: tace hæretice, & audi quotidianum Hoc est. Idem ipse qui olim vxorem Loth in statuam salis, rupem in stagnum aquarum profluentem in sanguinem, virgam in serpente commutauit, quotidie & panem in veram corporis sui substantiam conuertit.

Gen. 9.

III.
Pœnitentia
instar de-
serti est.

Delineatio
deserti pœ-
nitentia.

Exod. 14.

Est & aliud deserti genus, sancta nimirum pœnitentia, desertum verè amœnū, nec amplius desertum, sertum iucundum, & in quo sese Angeli oblectant. desertum, inquam, in quo miro quodam modo animæ iustificantur, in quo manna cōsolationum cœlestium pluit, in quo lachrimarum torrentes fluunt, Desertum vere regium; vbi petrae, cubacula sunt: antra, atria, cauernæ, aulæ. Desertum, omnia mundi loca iucunditate amœnitate, que superans: vbi saxa paup̄um sunt: terra stratum: montes ceruical: vmbrae, aulæ, spelæa, cimelia: feræ, focii, & spinæ, flores & atomata. Desertum plenū voluptatis, in quo orationes, cōfabulationes: ieiunia, cōuiuia: radices herbarum, bellaria: suspiria, musicâ: & flagra virgæque, tripudia representant.

Filii Israel iam à captiuitate Ægyptiaca liberati, vastam illam solitudinem intrarūt,

Tom. I. Bessai Quadrage.

atque per eam ad terram promissionis perueniunt. quo nihil denotatur aliud, quàm filios Dei, iam semel ex Ægypto peccati eductos, desertum pœnitentiæ intrare oportere, vt per hoc ad terram beatitudinis perueniant. Christus quoque Seruator noster, statim post baptisum desertum petit, vt nos edoceret, statim à baptismo desertum pœnitentiæ esse adeundum. O vere diuinum desertum! desertum amœnitate refertum, virtutibus excellēs & meritis locupletatum, exhibere mihi montem illum Thabor videris, in quo animæ ex terrenis factæ cœlestes, ex diabolicis in angelicas transmutatæ, transfigurantur. In te, in te, inquam, audio clamantes animas pœnitentiam agentes, *Bonum est nos hic esse*, bonum est pœnitentiam agere.

Matt. 17.

Matt. 17.

Similis est
pœnitentiæ
deserto Si-
nai.
Exod. 14.

Quemadmodum in deserto quoque Sinai legem suam tulit Deus, in quo audita tonitrua, emicarunt fulgura, clangorq; buccinæ perstrepuerunt, ita vt omnis populus, qui in castris ad montis radicem erat, vehemēter expauesceret: ita quoque in pœnitentiæ desertis eodem modo lex Dei in animis hominū figuratur: hic namque animæ pœnitentiam agentes Deum timere, eumque super omnia diligere discunt: ita vt vere te desertum desiderabile, & votis omnibus exoptandum mihi liceat appellare.

Tanto porro amore insignis ille sui castigatō S. Hieron. hæc deserta complexus est, vt ergastula se videre diceret, si quando vrbes forent adeundæ, & omnem voluptatem & delicias in cauernis & petris solitudinis collocaret. Reliquit S. Ioan. Bapt. aulas, & splendida Zachariæ patris sui atria, vt deserta incoletet: quin & Seruator noster Christus, in desertis hisce locis habitaturus, vbi cœlos deseruit: *Ductus* quippe *est Iesus in desertum*.

Luc. 1.

Vnde porro bone Iesu, amantissime animarum redemptor, tanta tibi deserti & solitudinis dilectio? In duplici deserto nasceris, in præsepi scilicet & in stabulo. Hodie ieiunas in deserto Palæstinæ & propediem in deserto Caluariz morieris. Desinite igitur, ô Philosophi, Deum in cœlo empyreo indagare, nolite eum amplius in locis imaginariis quærere, nolite eum in omnib & vbiq; persecutari, nusq̄ nisi in desertis modo reperitur. Vos

Cant. 3.

Leuit. 10.
Figura
hirci emis-
sarii.

Ierem. 8.

Psalm. 9.

vero pie animæ ne quærat amplius spon-
sum vestrum in mundo: non inuenitur am-
plius in compitis & vicis ciuitatum: nam, vt
in Canticis dicitur, *non iacet in terra suauiter
viventium*: multo vero minus in deliciis &
voluptatibus. at in posterum in solitudine
gestit inueniri.

Præcepit in Leuitico Deus, vt hircus pec-
catis totius populi grauat in desertum e-
mitteretur. Ecce tibi hanc hodie figuram ad-
impletam; videas enim hic Iesum Chri-
stum, non quidem hircum, sed agnum absq;
macula, qui in deserto totius mundi pecca-
tis grauat emissus est. Audiistis iam ab a-
liquot dieb. vocem clamantis in deserto: au-
dite iam hic vocem plorantis in deserto: au-
dite vocem & lamenta nostri Heracliti; ecce
tibi hic eum qui peccata totius orbis de-
plorat & lacrymis eluit. Plorauit olim Isaias
peccata Babylonis, Ieremias iniquitatem fi-
liæ Sion, Ezechiel scelera abominationesq;
Ægypti & Tyri, Osee & Amos flagitia Sa-
maritæ. videas porro hic longe alium Hera-
clitum, Iesum scilicet, pro omnibus totius
mundi peccatis illacrymantem. Non deplo-
rat modo, ô Theologi, peccatum originis,
verum & mortalia & venialia, culpam &
pœnam, peccata præterita & futura. Audio
solitudinem gemitibus resonantem, suspi-
riis vndique omnia perstreptentia, & ad vo-
cem lacrymarum petras reboantes. Accede
anima & solitudinem hanc profundius in-
gredere, & audies illum die noctuque exclamantem, *Quis dabit capiti meo aquam, & o-
culis meis fontem lacrymarum, & explorabo die ac
nocte?* Hic magnum illum ploratorem inuenies,
ô anima, cuius figuram David gerebat
dicens, *Lauabo per singulas noctes lectum
meum, lacrymis stratum meum rigabo.* Ac si dicat,
Si me semel contingat deserti compo-
tem fieri, dies sterui lacrymisque non suffici-
ent, noctes integras stendo traducam, rupes
stratum mihi suppeditantes, lacrymis assidue
rigabo, daboque operam vt antra, câmpique
patentes, habitacula mea, lacrymis pernent.

Orem nouam & inauditam, vereq; admi-
randam! videre scilicet filium Dei lacrymis
deserta humectantē atq; procul à celo præ-

cul ab Angelorum hominumq; consortio, in
solitudine sese recolligentem. Vt olim no-
uum fuit & admirabile, Deum tuæ Hæcæ (Isaia 29.)
præcipere, vt in plateas nudus procedat, &
pœnitentiam agat, cum populus Iudaicus
byfso purpuraq; superbiens incederet. *Vade
& tolle saccum de lumbis & calceamēta tua tolle
de pedibus tuis: & fecit sic vaitens nudus & dis-
calceatus.*

Prodigii quoq; loco habitū fuit, Ieremiā,
tum cum Iudæi in conuiuio & epulis, festi-
que publicis celebritatem agerent, Dei iussu
prodeuntē & catenis grauatū per plateas
ingredientē videre: *Hæc dicit Dominus ad me,*
*fac tibi vincula & catenas & pones eas in collo
tuo.* Lugubre etiam fuit, Deū, tum potissimū,
cum iuuentūs Ierosolymitana non nisi de fe-
stis ludicris tripuidiisq; loqueretur, audire E-
zechiel præcipientē vt in domum ingrede-
retur parietem foderet seseq; ab hominum
turbis ad agendam pœnitentiam segregaret.

Nihil porro admirandum magis reperiri
queat, quā videre patrem illum æternum &
quidē iam cum mundus in deliciis dissolui-
tur, & voluptates ambit Filium suum in so-
litudinem Palestinæ recludere, vt in eadem
ieiunet, plangat, & pœnitentiam agat. Vide-
mus igitur hic iam verum Eliam solitudinis
incolam sub densis arborum reclinatum
vmbri, peccataque populi lacrymis eluen-
tē. Videmus hic miserum Ismaelem filium
Agar Ægyptiæ; filium inquam hominis, nō
sui sed fame, in vasta illa solitudine morien-
tem. Plus dicam: videmus hic filium prodig-
um illum, quam relicta domo paterna in
regionem looquinqua mundi scilicet, profec-
tus, dissipauit substantiam suam viuendo
luxuriosē, & irriteritus scilicet amoribus ani-
marum perditæ viuentium gratias suas iis e-
largitus est, merita prodegit, sanguinem
effudit, vitam denique impendit, atque ho-
die præ fame in deserto Iudææ clamat. An
non hæc præclara sunt? sequitur: *Ductus est
Iesus in desertum.* Tu porro Spiritus S. Do-
mini mei conductor, an non & animam
meam in desertum conduces? vos vero Chri-
stiani, an non ducem vestrum sequemini
Seruorum & Principū David exemplo, qui
eum exutum throno & diademate, nudis
pedi-

pedibus & capite nudato, Ierosolymis profugam, per loca contagiosa & abruptos scopulos serpentem secuti sunt eiusque dolos socii exstiter.

Vos autem magni illius Dei serui videte hic principem & ducem vestrum, qui relicto regno cœlesti gemens & plangens solitudinem incolit, & cum sequi tardabitur? ille pœnitentiam agit, & vos eam facere negligetis? Ieiunat ille, pœnitentiam agit, & vos eam facere negligetis? Ieiunat ille Quadagesimam, & vos eam imitari detrectabitis: oportet tamen, quare agite vnanimi cœsensu desertum petite, omnes ad pœnitentiam accingamini: seruiant iam pugni non nisi tunsionibus pectoris, oculi lacrimis, vox & lingua solis lamentis & planctui.

Bene & sapienter olim dixit poeta, *Exeat aula Qui vult esse pius*: at hoc non sufficit. Equidem addo & dico: *Exeat mundo qui vult esse tutus*, & ad desertum velut ad asylym confugiat. Filii Israël tyrannidem Pharaonis euitantes in solitudinem velut ad securitatis præsidium, confugerunt. Elias, Iezabelis rabiem furoremque declinans, in deserto delituit. Mulier illa Apocalypseo: quam septiceps draco prosequatur, vt se in tuto collocaret desertum petiit. Non desunt profecto nobis exempla. Si igitur à Pharaone, id est, mundo: à Iezabele, id est, carne, & dracone, qui diabolus est, tueri animas nostras velimus, ad desertum confugiamus, ad desertum inquam pœnitentiæ. Merito itaque exclamat D. B. *Fugite de medio Babylonis, fugite, saluate animas vestras*. Et quare subnectit, *Periclitatur. n. castitas in deliciis, humilitas in diuitiis, pietas in negotio, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam seculo*. Egre diemini igitur, & mundum hunc derelinquite nisi harum virtutum perdendarum periculum subire velitis.

IV. At audire mihi iam videor ictus certaminis, video iam arma vibrari, gladios stringi, tubæ incipiunt perstreperere. Accedamus, & pugnam, ad secundam concionis partem progrediendo, spectemus, sedeamus arbitri, expectantes in quem victoria inclinatura sit, nunquam quidem huiusmodi me certamen vidisse vel audisse memini: licet non

ignorem atrociam aliquando duella tam in mundo quam extra mundum extitisse. *Gen. 10. Iudith 13.* deo in cœlis draconem cum Michaelē Archangelo decertantem: Euan cum serpente in paradiso terrestri: Tob cum Satana in medio Chaldææ: Iudith cum Holoferne sub mœnibus Bethulæ: Aman cum Mardochæo in Perside. at similis conflictus aut certamen nullo vnquam tempore, & nusquam gentiū auditum est: cernas hic duos veteranos, duos peritissimos duces in aciem descendentes: quibus nulla insidiarum stratagematumque pars est incognita, sed qui propter diuturnum vsu, rerum omnium experientiam habent. Ecce namque tibi hic magnum Satanam, omnis mali fontem, cum omnis boni auctore Deo depræliantem: cuius quidem duelli vmbra in monomachia illa Dauidis & Goliath expressam videbimus. *Exod. 14.* Descendunt hic itaque in certamen duo Principes, multis victoriis, trophæisque vtrimque nobiles: hinc verbum Dei, quod vniuersum orbem terrarum vniuersali cataclysmo perdidit & edomuit: quod toties ignem è cœlo eiaculatum est: quod vna die quatuordecim hominum millia igne incendioque absumpsit: quod omne robur exercitus Pharaonis, & principes eius in maris Rubri gurgite conclusit: quod vna nocte omnes Egypti primogenitos vindice gladio interfecit: quod vno temporis momento Pentapolim, hoc est, Sodomam, Gomorrhiam, & conterminas ciuitates, sulphure & flammis è cœlo erumpentibus euerit: quod terra dehiscente, Core, Dathan, & Abiron viuos ad inferos, cum tabernaculis transmisit. *Exod. 12. Gen. 19. Num. 16.* ille denique descendit, de quo canitur: *Magnus Dominus & magna virtus eius & qui facit mirabilia magna suis.*

Illinc vero cernas prodeuntem Satanam, magnum illum bellatorē & veteranum, illum effrenatum & indomitum, angelum illum pernicem, qui seditione olim in cœlis excitata, plusquàm tertiam Angelorum partē aduersus diuinam maiestatem comouit, & in partes suas traxit; illum inquam qui per draconem Apocalypseo, cauda tertiam stellarum cœli partem secum trahentem, significatur: qui primos mundi incolas in Pa-

Gen. 3.

radiso terrestri expugnauit, quibus expugnatis omnem eorum posteritatem eadem calamitate inuoluit: immanem illum tortorem, qui tam immis in Iob virum sanctissimum exstitit; qui Dauidem adulterii & homicidii infandi reum constituit, atq; totum

Iob 2.

pœne regnum Iuda in extremum ideo discrimen coniecit; crudelem illum animarum sicarium & inuasorem qui septem Sara maritos interemit qui tot innoxios infantes suadente Herode interfecit; qui Iudam ad desperationem, & ex desperatione ad laqueum cogit: qui Cain ad parricidium stimulauit; deniq; immanem illum tyrannum, qui plusquam quouis annorū millibus totius mundi imperium tenuit: quo nullus est in mundo aut extra mundum confidentior, *quis* (vt ait Iob) *factus est vt neminem timeret*, cum quo si Herculum comparemus, Theseites videbitur; si gigantem, pygmaeus; si rudentem, funiculus.

1. Reg. 11.

Tob. 9.

Matt. 2.

Matt. 27.

Gen. 4.

Audiuistis pugiles & bellatores, audite iam verbera, ictus, & stratagemata. Eone procedes audaciæ, improbe Satan, eone impudentiæ, aut insolentiæ, vt cum Deo tuo decertare præsumas? anne oblitus es prioris tuæ conspirationis, quam tibi illa infeliciter successerit? Percellor, & horrore sanguinem sentio congelascere, cum te in Deum meum arma video stringentē. Si tantum in Deum audeas, quid in nos miseras creaturas non audebis? Sed nihil ō sanguinolenta bestia intactum relinquis, vbiq; incendiū excitas, omnia turbis & tumultibus misces: aduersus Angelos in cœlo, homines in paradiso, Dauidem in regno, Iudam in Apostolatu, & hodierna die aduersus Iesum Christum in deserto insurgis. Hæc quidem hæc tenus: videbamus modo verbera.

Prima tentatio diaboli aduersus Christum.

Primus, quem sceleratus ille sicarius inatigit ictus, procedit à gula, *Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant*. perinde ac si hoc cum argumento fuisset aggressus: Quid hic in deserto tēpus perdis? Omnis de te Iudæa loquitur, vita tua supra humanam quid continere videtur, omnes te filium Dei arbitrantur; & ipse, consideratis operibus quæ facis, non omnino ab hac opinione abhorreo. quam si penitus in me cupias, confirma-

ri, signum aliquod exhibe, quod humanam potentiam transcendat; dicte. vt lapides isti panes fiant. Si filius Dei es; similis ei es potentia, & par illi essentia, ac proinde omnia operari potes; *dic ergo vt lapides isti panes fiant*. Meminerat hoc se olim gladio Adamū iugulasse; atq; hac quoq; fraude Esau in castes suos attraxisse; adeo vt primogenita sua vendiderit; haud dissimili etiam ictu diuitem epulonem ad terram prostrauisse.

Sed hic operam & oleum perdis Satan, frustra hac via conaris irrumperere: non enim inuenisti hic gulosum illum Adam; ille quidem comedendo nos perdidit, hic vero ieiunando nos saluos faciet. Muta locum & arma; ad secundum ictum descende. admo-uet itaq; iam balistam ambitionis & cupiditatis: & sustollens eum in montem excelsum, omnia illi regna mundi & gloriam eorum ostentat, atque his eum verbis affatus est: Contemplantur quatuor mundi plagas; ecce tibi hic Orientem, illic vide Occidentem, hinc Meridiem, illinc vero Septentrionem. An non vniuersam hanc mundi machinam in duobus polis vides circumferri, hic quidem Arcticum, apud Antipodes reperire est Antarcticum. Quatuor constat mundus partibus, Asia, Africa, Europa, & America: an non cernis etiam quatuor potentes Monarchias, Græcorum primam, in qua Philippi & Alexandri Macedones dominati sunt: secundam Persarum, quæ Reges habuit Cyros, Xerxes, Artaxerxes, Darios: tertiam Assyriorum, in qua imperarunt Nini, Nabuchodonosores, & Balchafari: vltimam vero Romanorum, suos iactantem Cæsares, Augustos & Tiberios. hæc omnia mea sunt, hæc ad meum imperium contremiscunt, ego vtrumq; hemisphærium nutu meo percello, & *Hæc omnia tibi dabo*; si me Regem & superiorem tuum velis agnoscere: & totam hanc tibi mundi machinam darum me polliceor. *sic cadens adoraueris me*. Ecquæ nam illa tua est impudēs audacia & nefanda arrogātia? tene mundi tibi imperium assumere? *Domini est terra & plenitudo eius*. *Plal. 24.* tu custos infernalis nigredinis. *Hæc omnia dabo tibi, quasi vero*. Considera hic versutias & frau-

& fraudes Satanæ, Christiane superbiens, quibus te conatur irretire: vide montes in quos te subleuat, & è quibus mundi tibi potentiam ostendit, vt quando ei visum fuerit deorsum te præcipitet ac deturbet. Quem admodum enim Aquila, si quando testudinem rapuerit, vnguibus eam cõprehendens in aera librat, vt restam deiectam ad rupem collidar: ad eundem modum Satan, qui verus gryps est, & ad prædam natus, superbos & arrogantes in altum sustollit, vt tanto deinde grauiore casu ad fortunæ petram deiectos collidar, vt optime olim Poeta cecinit: *tolluntur in altum,*

Vt lapsu grauiore ruant.

Claud. in Ruffino.

Esther 7.

Resert Plutarch. in Thes.

Tertia diaboli tentatio.

Non errauero si te, ô ambitio, saxum illud Tarpeium esse dixero, è quo Romæ fontes & rei præcipitabantur: tu sc. es rupes in medio mundi sita, è cuius vertice diabolus superbientes animas deorsum iacit. Cũ mecum ipse patibulum illud perpendo, in quo superbus Aman vitam infamilaqueo finiuit, veram mihi videre videor ambitionis figuram: in qua ambitione, veluti in patibulo, superbi magna cum infamia expirant. Refert Plutarchus historiam, quæ huic rei optime quadrabit: Theseus regno exutus, cum se ad Regem Lycomedem, ad impetrandum pro regni recuperatione auxilium contulisset, in excelsum à perfido Rege omnes regni sui prouincias ei ostentaturo ducitur montem, è quo deturbatus vitam miserrime finiuit. Idem penitus tecum agit diabolus. ô superbe, cum ad eum tanquam ad amicum confugi; nam quando eum tibi propitium putas, & votis tuis, ad turres & montes ambitionis te eleuando, ex animo annuere, tum te seorsum deiicit, & extremâ animæ perniciem adfert. O furia! ô Megæra! nihil inde efficies, in cassum laboras, nec ideo aduersarium tuum expugnaueris.

Consideremus iam extremum insultum, & maximum imperium; cum enim iam videret se nec ambitione nec gula effringere aut autum patefacere potuisse, validam illam & fortissimam superbix balistam in manus sumit, & aiunt: *Mitte te deorsum, si filius Dei es: nã Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* O quot perdidisti animas,

superbia? Angelos cœlo, homines paradiso voluptatis, Amanum aula Regis Affueri exogisti: & filium etiam Dei audes inuadere dicens, *Mitte te deorsum.* Quid est cruenta bestia? quænam, inquam, illa tua dementia est, an non satis tibi descendisse & humiliasse se Saluator videtur? Nunquid à summo cœlo egressio eius? Insignis profecto descensus. è cœlo namque descendit in terram, è terra in præsepium & inde in desertum, an non profunde satis est descendisse? videbis adhuc eum descendentem, & humiliantem se vsq; ad crucem, è cruce deinde ad mortem, è morte ad sepulchrum, è sepulchro descendentem ad inferos: hic centrum terræ est, vltterius non datur descendere.

Esst. 7.

Psal. 18.

4. Reg. 20.

Psal. 8.

Meministisne Auditores, quid olim in gratiam Ezechix Regis sol fecerit? recessit nimirum retrorsum decem gradibus, & rediit vmbra per lineas quibus iam descenderat in horologio. Ecce idem hodie hic contingere videmus: cernas hic solem illum iustitix in humanæ naturæ, quæ ægra decumbit, gratiam, decem gradibus retrocedentem: nimirum infra ipsos Seraphinos, Cherubinos, & Thronos, ecce tibi tres gradus: infra Virtutes, Principatus, & Potestates, ecce sex: infra Dominationes, Archangelos, deniq; infra ipsos Angelos: ecce tibi nouem: *Et deinde homo factus est.* an non hic decem gradus enumeratur? Hic cecinit olim Regius ille vates: *Minuisti eum paulo minus ab Angelis.* An non igitur profunde satis descensum est? Audiuitis iam auditores cruentum & sanguinolentum hoc duelum, vidistis pugiles & bellatores, vidistis etiam cruentos illos ictus, quibus grauiores Tartarus non valet infligere. Dubitabat quippe vicarius ille de arcano incarnationis mysterio quod in trib. naturis in vna tamen persona subsistentibus perfectum erat: hinc etiã tribus tentaminibus eum euertere conatus est: per gulã impetiit corpus: per ambitionẽ animam: per vanam gloriam, diuinitatem. Sunt hæc namq; tres fontes, vnde omne in hũc mundum malum deriuatur. Nam quemadmodũ Physiici tria esse rerum naturalium principia docent, vnde omnia efformantur, materiam, formam, & priuationẽ: ita quoq; dicendum est, à tri-

2. Ioan. 2.

Tres co-
lorum mo-
tus cum
anima cō-
parati.

plici radice, ambitione. sc. gula & superbia, omnia peccata pullulascere & geminare, atq; in hunc modum etiam Ioannes Apost. scripsit: *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum, aut superbia vana.*

Concitemini mihi caelos, orbiumque caelestium motum: triplici namq; illi motu agitantur, scilicet naturali, & violento, qui *motus raptus* appellatur; & tertio *Trepidationis*. Ad eundem quoq; modum anima nostra mouetur & agitur; primo ambitione, quæ est instar motus violenti, q̄ illam ab Oriente gratiæ ad Occidentem vsq; peccati subito pellit, trahit, & quodammodo inuitam rapit; mouetur deinde à superbia, quæ est quasi motus naturalis communis omnibus, per quam ab occasu humilitatis ad ortum vanæ gloriæ repellimur & tetrahimur; tertius vero motus est Trepidationis & concussionis; gulosis & vinosis proprius.

Procedamus longius, & rem penitus enucleemus. Ferox ille Ioab tribus hastis cor Absalonis ex quercu pendente traiecit: per quæ sanguinolentus ille sicarius, & homicida ab initio, Ioab scilicet ille tartareus, Satan significari videtur; qui nimirum pericaces illos peccatores ex sterili huius mundi quercu pendentes contemplatus, tribus lethalibus passionibus, nō secus ac tribus hastis venenatis, cor & animam eorum transfigit.

Verum enim vero validæ huic trium balistarum oppugnationi, longe validius & fortius trium virtutum propugnaculum Iesus Christus opponit: aduersus gulam ieiunium dirigit, humilitatem contra superbiā, & pauperatē ex aduerso ambitionis collocat: & tribus hisce lapillis Dauid noster Goliath ad terrā prosternit; expectans, donec eū in monte Caluariæ crucis suæ pedo, & quinque vulnerū saxis, penitus debelleret & regno exuat.

Sumite igitur animos plebs Christiana; & vide Iesum, caput omnium nostrum, victoriam referentem, vide hic inimicum debellatum, Philisthæum ad terram prostratum, Holofernem capite truncatum, omnes in libertatem assertos, vincula captiuitatis cōtrita. Iam superbus ille Aman, qui aduersus miserum Mardocheum conspirauerat,

suspensus in patibulo, & magnus ille Rex Astuerus decretum quod de omnibus nobis morte dirissima afficiendis & penitus delendis tulerat, iam aboleuit.

Quamobrem agite, anime fideles, deponite iam omnē, si quam fortitudinem habuistis; & tanto maiori iam gaudio, tartareum illum draconem prostratum videntes exultate quanta prius formidine, illum aduersus Dei filium arma mouentem cernentes, estis cōcussi. Dispicite porro stratagemata & insidias belli huius: videte quomodo Satan ad nos oppugnandos templorum pinnacula, montium cacumina, & omnia loca eminentiora semper sibi deligat, quo tanto nos inde commodius & maiori opportunitate oppugnet: Christus vero redemptor noster valles, deserta, antra & solitudinem ad sese defendendum quærat. Tantum enim nobis hæc loca opportunitatis, quantum alia discriminis afferre solent. Communite vos igitur in solitudine, abscindite vos in cauernis, locisq; desertis, deniq; pœnitentiam, si victoriam consequi velitis, instanter agite. Renuntiate ambitioni, resistite gulæ, fugite vanam gloriam, sanctificate ieiunia & hisce armis pugnantes victoriam proculdubio consequemini.

Tu autem Iesu Christe victor, & redemptor noster fili Dei vnigenite, qui nostri ergo hodierna die certamen subiisti; atq; inimicum nostrum deuictum longius ablegasti; suppedita nobis animos, elargire robur & fortitudinem, vt ad tui exemplum nos in hoc prælio geramus, te scilicet in deserto sequamur; & sanctum Quadragesimæ ieiunium, te præeunte, freudente scilicet Satana, & conatibus nostris aduersante, obseruemus; nequaquam enim intactos ille nos relinquet. Si enim tibi bellū mouere non timuerit, nos procul dubio non præteribit, aut immunes quiete frui permittet. Parat ille quidem arma, tot tela in nos exacuit, tantis nos ille viribus aggredi conatur: at tu gratiam & robur subministra, vt nostris illum ieiuniis, nostræ carnis emacerationibus nostraque pœnitentia, ad tui exemplum, prosterneat & debellare valeamus, atque tibi omnem victoriæ laudem & gloriam adscribentes,
fideles.

fidelius in hoc mundo nomini tuo obsequium prestemus, expectantes hic interim, donec in altera te vita laudare contingat. Amen.

FERIA II. POST DOMIN. I.
QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De triduo Dei ac nostro.
- II. De horrore & furore iudicii extremi, manuumque Dei.
- III. De ipso iudicio.
- IV. De Iudice.
- V. De his, qui erunt iudicandi.

Cum venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo. Math.

25.

FIGVRA.

Esch. 3.

MAGNA quidem omnium Iudæorum fuit consternatio, & tremor, quando Amanum primum Regis Affucti purpuratum licentiam à Rege impetrasse inaudiuere, quæ omnes, quotquot per vniuersas regni prouincias disperserant, Iudæos à puero vsque ad senem, paruulos simul & mulieres, à minimo vsque ad maximum, occideret & deneret. At maior sane vniuersalis Ecclesiæ est consternatio, cum hodierna die Iesum Christum, omnium principum maximum, & primum cælorum Satrapam, à Patre æterno totius mundi iudicandi potestatem videt accipisse. Cum venerit filius hominis in maiestate sua, ecce magnum principem: tunc congregabuntur ante illum omnes gentes: ecce potestatem actionis intentandæ: O tristem & lugubrem nuntium! ò dies vere formidabiles! Vt autem furorem iudicii huius, & iudicii illius terrorem digne queam explicare, procedamus ingenua coram gloriosa Virgine Maria, & eam salutatione qua Angeli eandem salutare consueverunt, salutemus.

A VE MARIA.

- I. Ferunt magnum illum Tamberlanem, omnium quos Scythæ & Turcæ vnquam habuere, regum crudelissimum & immanissimum, in obsidione vrbium primo die alba

tentoria explicare consueuisse: quod obsessi clementiæ sibi ianuam, si eadem die victoris potestati sese dedissent, patere intelligerent. Postera autem die animum vnà cum tentoriis commutare solitum, & pro albis nigra extendisse: vt hinc inclusi cognoscerent, nisi se suaque omnia traderent, mortem certissimam imminere? at tertia omnia rubicunda in castris & sanguinei coloris fuisse, vt hoc signum esset obiectis, nullum misericordiæ aut clementiæ locum relictum, at omnia ferro & igni euertenda.

Verum relicta hac Barbari crudelitate, quis scit, an tyrannico hoc stratagemate indicare voluerit Deus, diuina illa & admirabilia stratagemata, quibus ipse nobiscum vtetur? His enim modis & stratagematis ad animas nostras rebelles & effrenes expugnandas vteris, ò Princeps æternæ. Tres namque dies concedis: quarum prima, quæ animas nostras obsides, id est, ipso natiuitatis initio, alba omnia demonstras, clementiam referas, & Sacramentorum omnium thesaurus & gratiarum archiuu recludis. Secunda vero, id est, ipsa mortis die, signa doloris explicantur, terrores congeruntur, & certamina constipantur: semper tamen misericordiæ locus pater. Verum tertia, id est, ipsa iudicii die: omnia cruenta, omnia rubicunda sunt sanguine: rigot vndique, furor vbique & iustitia; misericordia autem & clementia penitus exulant.

Refert Ludouicus Granatensis pius & sanctæ vitæ monachus, toto vitæ suæ tempore nullum alium librum legisse, quam quendam trium foliorum, quem ipse sibi consecerat; quorum primum totum erat candidum, secundum nigrum, & tertium rubrum. Primum representabat ei pulchritudinem beatitudinis æternæ; alterum, terrorem & horrorem mortis; tertium, rigorem & seueritatem iudicii. & cum totum vitæ suæ tempus huic vni studio impendisset, vix tamen hæc potuit comprehendere. Hic liber est, Auditores, qui nobis hodie euoluendus est, hæc sunt folia quæ hodierna lectione percurrenda sunt, ac præsertim folium extremi iudicii: hæc Alpha- betum, quod Dauid Propheta toties telegisse

Immanitas Tamberlanis in obsidens vrbibus.

Religiosus quidam toto vitæ tempore nulli alii libro legendo se dederat, quam libro trium foliorum.